

ДОПОВІДІ
АКАДЕМІЇ НАУК
УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

№ 8

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»

КИЇВ 1964

О ВОЗРАСТЕ КУЗИНСКОЙ СВИТЫ РАХОВСКОГО МАССИВА

(Представлено академиком АН УССР О. С. Вяловым)

Резюме

Некоторые исследователи Раховского массива, выделяя кузинскую свиту, относили ее к верхам домезозойского метаморфического комплекса. В настоящее время установлено, что в основании именно этой свиты найдена послепалеозойская фауна мшанок и брахиопод. Поэтому кузинскую свиту следует относить к мезозою (предположительно — к нижнему триасу, т. к. она перекрыта среднетриасовыми отложениями). Свита является составным членом триасово-юрского комплекса, для которого характерны общие особенности седиментации и метаморфизма, отличные от соответствующих особенностей домезозойского комплекса.

A. K. BOIKO, A. I. IVANCHENKO, L. K. KURYACHY and
V. P. TEPLOV

ON THE AGE OF THE KUZIN SUITE OF THE RAKHOV MASSIF

(Presented by O. S. Vialov, Member Academy of Sciences, Ukrainian SSR)

Summary

Some investigators of the Rakhov massif, distinguishing the Kuzin suite, relegated it to the upper part of the Pre-Mesozoic metamorphic complex. It has now been established that Post-Paleozoic Bryozoa and Brachiopoda have been found in the foundation of this suite. The Kuzin suite should, therefore, be relegated to the Mesozoic (tentatively to the Lower Triassic, since it is overlain by Middle Triassic deposits). The suite is an integral part of the Triassic-Jurassic complex, typified by common features of sedimentation and metamorphism, differing from the corresponding peculiarities of the Pre-Mesozoic complex.

А. М. МУЛІКА і О. С. ЛИПНИК

НОВІ ДАНІ ПРО СЕНОМАНСЬКІ ВІДКЛАДИ БАСЕЙНУ р. БЕЛЬБЕК

(Представив академік АН УРСР В. Г. Бондарчук)

Сеноманські відклади в південно-західній частині Криму представлені двома різко відмінними фаціальними товщами: нижньою — теригенною (пісковиками) і верхньою — карбонатною (мергелі та вапняки). Залгають вони трансгресивно на більш давніх породах від верхньоальбських до середньоюрських.

Питання про межу між верхньою та нижньою крейдою в гірському Криму на даному етапі можна вважати взагалі вирішеним, але в тих розрізах, де літологічний склад сеноманських та підстелюючих їх порід близький, проведення межі між ними утруднене. Уточнення цієї межі потребує детального вивчення палеонтологічних решток у кожному конкретному розрізі.

В більшості розрізів породи сеноману підстелюються верхньоальбськими відкладами, які складені переважно пісковиками, за зовніш-

нім виглядом подібними до пісковиків нижнього сеноману. Фауністичні рештки в межуючих горизонтах нечисленні, а тому кожна нова знахідка, яка може пролити світло на їх вік, являє собою безсумнівно немалу цінність.

В нашій роботі висвітлені деякі нові відомості, одержані в результаті палеонтологічного вивчення фауни з вапняків с. Ново-Ульянівки (лівий берег р. Бельбек), які залягають у підшві верхньої крейди.

В північній околиці с. Ново-Ульянівки, на лівому березі балки Севастопольської, відслонюються: мергелі світло-сірі, щільні, у верхній частині з проверстками сірих, дуже щільних вапняків з *Inoceramus crippsi* M a n t., *Rotalipora appenninica* var. *appenninica* (R e n z). Потужність близько 30 м. Ці відклади належать до сеноману.

Південніше, на відстані 100—150 м в тальвезі балки нижче мергелів залягають: вапняки брудно-зеленувато-сірі, піскуваті, з слабо обкатаними уламками кварцу, розміром до 1 см в діаметрі, з численною фауною белемнітів, морських їжаків, брахіопод, криноїдей, зубів акул тощо. Видима потужність над руслом водотоку 2,5 м.

Ці відклади привернули нашу увагу неоднорідністю та невідсортованістю матеріалу, а також своєрідним характером захоронених в них палеонтологічних решток.

За зовнішнім виглядом вапняки другого шару нагадують вапнисті пісковики. Мікроскопічним дослідженням, проведеним літологом Д. Н. Коваленко, виявлено, що основна маса породи складається з карбонату кальцію (62%), представленого пелітоморфним кальцитом і рівномірно розподіленими уламками раковин макро- та мікрофауни, і теригенного матеріалу (38%). За класифікацією Л. Б. Рухіна, ці породи належать до піскуватих вапняків.

Теригенний матеріал різнозернистий, з незначною домішкою пилувидного. Основну масу легкої фракції породи (75%) складає плагіоклаз. Решта (25%) припадає на кварц. Важка фракція представлена магнетитом (98%), гематитом (2%) і поодинокими зернами турмаліну, лейкоксену і піриту. З цих вапняків нами визначені белемніти: *Neohibolites ultimus* (d' O r b.) і *N. stylioides* R e n n g. Рости белемнітів мають вилуговану поверхню і носять сліди обкатування, що свідчить про їх перевідкладання. За даними Д. П. Найдіна [1], *Neohibolites ultimus* (d' O r b.) — вид, характерний для верхніх горизонтів верхнього альбу і нижньої частини сеноману Кавказу і Криму, *Neohibolites stylioides* R e n n g. поширений у відкладах середнього і верхнього альбу Кавказу [2] і верхнього альбу південно-західного Криму. З морських їжаків нами визначений *Discoidea cylindrica* L a m. доброї збереженості; цей вид характеризує сеноман Кавказу і Західної Європи [1] і ніде не зустрічається в більш давніх відкладах.

Крім того, в цих відкладах знайдені поодинокі екземпляри *Inoceramus crippsi* M a n t., характерного для сеноману Криму, Кавказу, Копет-Дагу, Мангишлаку і Західної Європи. З форамініфер визначені: *Textularia* sp., *Tritaxia tricarinata* (R e u s s), *Valvulina* sp., *Marssonella oxycona* (R e u s s), *Valvulineria lenticula* var. *lenticula* (R e u s s), *Gyroidina nitida* (R e u s s), *Anomalina (Pseudovalvulineria) cenomanica* var. *cenomanica* (B r o t z.), *A. (Gavelinella) cuvillieri* subsp. *savelievi* V a s s., *Cibicides* sp., *Globigerina globigerinellinoides* S u b b., *G. infracretacea* G l a e s s., *Rotalipora reicheli* M o r n., *R. appenninica* var. *appenninica* (R e n z), *Buliminella* sp. та ін.

Серед перелічених видів форамініфер найбільш характерними є: *Anomalina (Pseudovalvulineria) cenomanica* var. *cenomanica* (B r o t z.), *A. (Gavelinella) cuvillieri* subsp. *savelievi* V a s s., *Rotalipora reicheli* M o r n., *R. appenninica* var. *appenninica* (R e n z) та ін. Названі види є керівними формами для сеноманських відкладів Руської платформи, Криму і Північного Кавказу [1, 3].

Аналіз макро- та мікрофауни показує, що піскуваті вапняки, які до останнього часу відносилися до верхнього альбу, вміщують змішаний комплекс фауни альбу та сеноману.

Присутність таких типових сеноманських видів, як *Discoidea cylindrica* Lam., *Inoceramus crippsi* Mant., *Anomalina (Pseudovalvulineria) cenomanica* var. *cenomanica* (Brotz.), *A. (Gavelinella) cuvillieri* subsp. *savelievi* Vass., *Rotalipora appenninica* var. *appenninica* (Renz), *R. reicheli* Mogп., дають підставу відносити вапняки с. Ново-Ульянівки до сеноману.

Сумісне знаходження верхньоальбської та сеноманської фауни можна пояснити перевідкладанням верхньоальбських відкладів у сеноманський вік. Це дає підставу вважати, що трансгресія, яка почалася в нижньому сеномані, повністю знищила відклади верхнього альбу, які раніше мали місце на лівобережжі р. Бельбек, і лише обкатані рештки верхньоальбської фауни збереглися в базальному горизонті сеноману. Подібне явище перевідкладання верхньоальбських відкладів у сеноманський вік відмічали Н. К. Горн і Г. Н. Кочурова [4] в басейні р. Альми.

Л і т е р а т у р а

1. Атлас верхнемеловой фауны Северного Кавказа и Крыма, Гостоптехиздат, 1959, стор. 99. 2. Атлас нижнемеловой фауны Северного Кавказа и Крыма, Гостоптехиздат, 1960, стор. 68. 3. В. П. Василенко, Тр. ВНИГРИ, в. 171, 110 (1961). 4. Н. К. Горн, Р. Н. Кочурова, Вестн. ЛГУ, сер. геол. и геогр., 18, в. 3, 114 (1959).

Институт геологических наук
АН УРСР

Надійшло до редакції
18.VI 1963 р.

А. М. МУЛИКА и Е. С. ЛИПНИК

НОВЫЕ ДАННЫЕ О СЕНОМАНСКИХ ОТЛОЖЕНИЯХ БАСЕЙНА р. БЕЛЬБЕК

(Представлено академиком АН УССР В. Г. Бондарчуком)

Резюме

В статье приводятся новые данные о литологическом составе и фауне пород, залегающих в основании верхнемеловых отложений левобережья р. Бельбек. В результате детального изучения палеонтологических остатков пересмотрен их возраст. Присутствие таких типичных сеноманских видов, как *Discoidea cylindrica* Lam., *Inoceramus crippsi* Mant., *Anomalina (Pseudovalvulineria) cenomanica* var. *cenomanica* (Brotz.), *A. (Gavelinella) cuvillieri* subsp. *savelievi* Vass., *Rotalipora reicheli* Mogп., *R. appenninica* var. *appenninica* (Renz), дают основание относить их к сеноману.

Совместное нахождение верхнеальбской и сеноманской фауны можно объяснить переотложением верхнеальбских отложений в сеноманское время.

A. M. MULIKA and E. S. LIPNIK

NEW DATA ON THE CENOMANIAN DEPOSITS OF THE BELBEK RIVER BASIN

(Presented by V. G. Bondarchuk, Member Academy of Sciences, Ukrainian SSR)

Summary

New data are presented on the lithological composition and the fauna of rocks bedding in the Upper Cretaceous deposits of the left bank of the Belbek River. As a result of a detailed study of the paleontological remains their age has been revised. The

presence of typical Cenomanian species, such as *Discoidea cylindrica* Lam., *Inoceramus crippei* Mant., *Anomalina (Pseudovalvulinaria) cenomanica* var. *cenomanica* (Brotz.), *A. (Gavellinella) cuvillieri* subsp. *savelievi* Vass., *Rotalipora reicheli* Morn., *R. appenninica* var. *appenninica* (Renz) furnishes grounds for their relegation to the Cenomanian

The finding of Upper Albian and Cenomanian fauna may be explained by re-deposition of the Upper deposits in Cenomanian times.

В. В. ПЕРМЯКОВ

ДЕЯКІ ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ В СТРАТИГРАФІЇ ПАЛЕОЗОЮ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОГО КАВКАЗУ І ЇХ РІШЕННЯ

(Представив академік АН УРСР В. Г. Бондарчук)

Дискусії в питаннях стратиграфії палеозою Північно-Західного Кавказу, що розгорнулися в останні роки, нові знахідки фауни в метаморфізованому палеозої, який до останнього часу лишався німим, істотно змінювали раніше складені уявлення і змусили дослідників Північного Кавказу переглянути свої погляди. Центральним питанням дискусій було питання про вік вапняків хребта Дженту (межиріччя Малої та Великої Лаби).

Спочатку вапняки хр. Дженту вивчалися В. Н. Робінсоном [1]. Знайдені ним у вапняках нечіткі органічні рештки, що були визначені як археоціати [2], поставили його перед дилемою перегляду стратиграфічної схеми палеозою Північного Кавказу і перевизначення віку не тільки вапняків хр. Дженту, але і потужного комплексу (більше 2000 м) зеленокам'яних порід, що підстелюють ці вапняки. Джентинські вапняки були віднесені до середнього кембрію, а товща зеленокам'яних порід — до нижнього кембрію. Лише зеленокам'яні породи північної частини Лабінського району по балці Микитиній та інших ділянках, як і раніше, залишались середньопалеозойськими.

Такий погляд на лабінський розріз палеозою викликав у дослідників Північного Кавказу деякі труднощі — розрізи палеозою Північного Кавказу і палеозою, поширеного на схід від Великої Лаби, не пов'язувалися між собою. Природно, що у багатьох дослідників, ще в ранні роки вивчення палеозою Північного Кавказу, виникли сумніви у вірності віднесення вапняків хр. Дженту до нижнього палеозою.

Г. Є. Пілюченко [3], який проводив геологічні зйомки в басейнах рік Урупу та Ацгари, за знайденою ним фауною *Syringopora* sp. у вапняках, що являють собою продовження на захід джентинських вапняків, підняв їх до середнього палеозою.

Наші геологічні дослідження 1948—1953 рр. в басейнах рік Теберди, Марух, Великий Зеленчук, Малої і Великої Лаби дозволили нам висловити думку про більш ранній, можливо нижньокам'яновугільний, вік джентинських вапняків. Зібрана нами в 1952 р. і пізніше фауна остракод [4, 5], яка, за висновком С. В. Горака, виявилась середньопалеозойською, дала можливість більш впевнено віднести джентинські вапняки до середнього палеозою.

Геологічні дослідження Ю. Д. Бочкового в басейнах рік Малої та Великої Лаби і Урупу показали, що двох товщ зеленокам'яних порід різного віку (нижньо- та середньопалеозойського) на дослідженій ним території немає. Відносно віку це виявилася одна товща, що страти-

ДОПОВІДІ
АКАДЕМІЇ НАУК
УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ
СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ

№ 5

ВИДАВНИЦТВО «НАУКОВА ДУМКА»

КИЇВ — 1964

ПРО ОБСЯГ КОНЬЯКСЬКОГО ЯРУСУ В КРИМУ

(Представив академік АН УРСР В. Г. Бондарчук)

Протягом тривалого часу питання про наявність коньякських відкладів у Криму залишалося невирішеним. Деякі дослідники вважали, що на коньякський час тут припадає перерва в осадконагромадженні [1], інші доводили, що відклади коньякського ярусу були знищені розмивом [2].

Вперше присутність відкладів коньякського ярусу в Криму встановили Г. Вебер і В. Малишева [3]; до коньякського ярусу вони помилково відносили і товщу верхньотуронських вапняків. Комплекс фауни, який ці автори приводять для підтвердження коньякського віку порід, вміщує як форми, характерні для верхнього турону і нижнього коньяку — *Inoceramus schloenbachi* Boehm., *Conulus subconicus* d'Orb., так і типові верхньотуронські види — *Inoceramus lamarcki* Park., *Infulaster excentricus* Forb.

В останні роки Н. І. Маслакова [4] в результаті досліджень по стратиграфії і фауні верхньокрейдових форамініфер виділила і палеонтологічно обгрунтувала відклади коньякського ярусу на значній території Криму. Більш дрібні стратиграфічні підрозділи в межах коньякського ярусу нею не виділяються.

В стратиграфічній схемі, прийнятій на пленарному засіданні крейдової комісії Міжвідомчого стратиграфічного комітету в травні 1962 р., М. М. Москвін і Д. П. Найдін пропонують поділити коньякський ярус Криму на два під'яруси: нижній з *Inoceramus wandereri* And., *In. deformis* Meek., *In. kleini* Müll., *Conulus subconicus* d'Orb. і верхній з *Inoceramus involutus* Sow.

Нижче наводимо характеристику коньякських відкладів Криму. Коньякські відклади в Криму користуються значним поширенням. Вони мають місце як у гірському, так і в рівнинному Криму.

В межах другої гряди Кримських гір коньякські відклади представлені, головним чином, вапняками, дуже подібними до підстелюючих їх вапняків верхнього турону, з якими вони утворюють єдину в літологічному відношенні товщу. В зв'язку з літологічною однорідністю відкладів верхнього турону і коньяку, а також бідністю їх на рештки викопної фауни, проведення межі між ними утруднене.

Відносно добре коньякські відклади виділяються в південно-західному Криму, у відслоненнях по долинах рік Бельбека, Качі і Чурюк-Су, де вони представлені білими, світло-сірими, іноді кремовими міцними брекчійовидними, рідше крейдоподібними вапняками. В долині р. Бельбек з цих вапняків нами зібрані і визначені рештки іноцерамів *Inoceramus lusatae* And., *In. kleini* Müll., *In. inconstans* Woods, *In. deformis* Meek., *In. zeltbergensis* Heinz, *In. wandereri* And., які наводяться і в роботі Н. І. Маслакової з нижньоконьякських відкладів південно-західного Криму [5]. Крім того, нами визначені *Inoceramus woodsii* Boehm., *In. dachslochensis* And., поширені у верхньотуронських і нижньоконьякських відкладах Північного Кавказу і Криму, та *Inoceramus websteri* Mapt., відомий з нижньоконьякських відкладів Північного Кавказу. Рештки верхньоконьякської фауни нами в Криму не знайдені.

Н. І. Маслакова [5] вказує, що в Бахчисарайському районі разом з нижньоконьякськими іноцераміями було знайдено один екземпляр *Inoceramus* cf. *involutus* Sow. Але знахідка одного екземпляра цього іноцераму, не визначеного до виду, недостатня для виділення верхнього коньяку. У відкладах коньякського ярусу південно-західного Криму

Н. І. Маслаковою [5] визначений комплекс форамініфер, характерний для туронських, коньякських та більш молодих утворень. До них належать: *Stensiöina emscherica* Ba g y s c h n., *St. praeexsculpta* (Kell.), *Anomalina ammonoides* (Reuss), *An. thalmanni* (Brotz.), *An. infra-santonica* Balakhm., *Cibicides eriksdalensis* Brotz., *Rotundina imbricata* (Mogn.).

В долині р. Бодрак коньякський ярус представлений жовтуватими щільними вапняками, в долині р. Альми — білими крейдоподібними вапняками з жовнами кременю. Макрофауна в цих відкладах не знайдена. З форамініфер в них зустрічаються *Stensiöina emscherica* Ba g y s c h n., *St. exsculpta* (Reuss), *St. praeexsculpta* (Kell.), *Cibicides eriksdalensis* Brotz., *Anomalina berthelini* Kell., *Rotundina imbricata* (Mogn.) [5].

В долині р. Чорної виділяється нерозчленована 25-метрова товща верхньотуронсько-коньякських відкладів, представлена білими і світло-сірими вапняками і мергелями з поверстками пісковиків, кременю, рідше конгломератів. У нижній частині цих відкладів зрідка зустрічається *Inoceramus lamarcki* Pa g k, характерний для верхнього турону, у верхній частині макрофауна не знайдена, з форамініфер Н. І. Маслаковою визначена характерна для коньяку *Stensiöina emscherica* Ba g y s c h n.

Потужність відкладів коньякського ярусу в південно-західному Криму коливається від 1—1,5 м (долина р. Бодрак) до 6—8 м (долини рік Бельбека і Качі).

Нижня межа коньякських відкладів проводиться виключно по фауні, верхня — в більшості розрізів достатньо чітка; мергелі сантонського ярусу, якими перекриваються коньякські вапняки, залягають на них з розмивом, а в окремих розрізах навіть з перервою. Так, у долинах річок Бодрака і Альми на вапняках коньякського ярусу трансгресивно залягають мергелі верхнього сантону. Нижньосантонські відклади тут відсутні.

Відсутність керівних верхньоконьякських форм макро- і мікрофауни в південно-західній частині гірського Криму і наявність перерви між коньякськими і сантонськими відкладами вказують на розмив відкладів верхнього коньяку в передсантонський час.

В напрямку до Сімферопольського підняття коньякські відклади виклинюються і з'являються в Білогірському прогині, де відслонюються по долині р. Біюк-Карасу, звідси простежуються до р. Мокрий Індол. Представлені вони товщею білих вапняків і крейдоподібних мергелів з жовнами кременю. Відсутність макрофауністичних решток в коньякських відкладах не дозволяє проводити межу між коньякськими і верхньотуронськими породами, а тому вони описуються як єдина верхньотуронсько-коньякська товща. В нижній частині цієї товщі зрідка зустрічаються *Inoceramus lamarcki* Pa g k., з форамініфер Н. І. Маслаковою визначені *Stensiöina praeexsculpta* (Kell.), *Anomalina berthelini* Kell., *Globotruncana lapparenti* Brotz., у верхній — *Stensiöina emscherica* Ba g y s c h n. Потужність відкладів 15—25 м.

Мікрофауністичні дані не дають змоги судити про повноту коньякських відкладів у цьому районі. Можна лише допускати, що верхньоконьякських відкладів тут немає, оскільки східніше р. Мокрого Індолу відклади коньякського ярусу взагалі відсутні. На нашу думку, в коньякський час тут панували континентальні умови, внаслідок чого на значних площах були знищені розмивом відклади туронського і сеноманського ярусів.

В рівнинному Криму коньякські відклади залягають на значних глибинах. Вони пройдені Тарханкутською опорною свердловиною і свердловинами Новоселівської площі.

В Тарханкутській опорній свердловині коньякські відклади' виділені Н. І. Маслаковою [6] за наявністю в них форамініфер *Stensiöina praeexsculpta* (Kell.) і *Cibicides eriksdalensis* Brotz. Представлені вони кременистими вапняками з проверстками глин. Потужність відкладів 95 м.

В свердловинах Новоселівської площі коньяк представлений мергелями з *Cibicides eriksdalensis* Brotzen і *Anomalina praeinfrantonica* Mjatl. Максимальна потужність їх близько 45 м [7].

Наведені види форамініфер з коньякських відкладів рівнинного Криму не дають змоги розчленувати їх на під'яруси. Макрофауністичні рештки в цих відкладах не знайдені.

Підводячи підсумки вивчення коньякських відкладів Криму, слід відмітити, що наявні палеонтологічні дані дають змогу виділяти в складі коньякського ярусу лише відклади нижнього під'ярусу. Наявність розмивів між коньякськими і сантонськими відкладами в південно-західній частині гірського Криму дає підставу вважати, що відклади верхнього коньяку розмиті в передсантонський час. В центральній і східній частинах другої гряди Кримських гір верхньоконьякські відклади відсутні. Виходячи з історії геологічного розвитку цієї території у верхньокрейдову епоху, припускаємо, що у верхньоконьякський час тут були континентальні умови.

Отже, верхньоконьякські відклади в гірському Криму нашими дослідженнями не встановлені. Наявність їх можна припускати лише в найбільш занурених частинах рівнинного Криму, де відбувалося безперервне осадконагромадження відкладів верхньої крейди.

Л і т е р а т у р а

1. О. К. Ланге и Г. Ф. Мирчинк, БМОИП, отд. геол., 23, 39 (1909).
2. Б. М. Келлер, Сб. «Памяти академика А. Д. Архангельского», 177 (1951).
3. G. Weber et V. Malicheff, Bull. Soc. Geol. France, 23, 5—6, 197 (1923).
4. Н. И. Маслакова, Научн. докл. высш. шк., геол.-геогр. науки, 4, 82 (1958).
5. Н. И. Маслакова, Атлас верхнемеловой фауны Северного Кавказа и Крыма, Госгиптехиздат, 64 (1959).
6. Н. И. Маслакова, Научн. докл. высш. шк., геол.-геогр. науки, 1, 151 (1958).
7. Н. И. Маслакова, А. Е. Каменецкий, Изв. АН СССР, сер. геол., 10, 98 (1957).

Институт геологических наук
АН УРСР

Надійшла до редакції
21.V 1963 р.

А. М. МУЛИКА

ОБ ОБЪЕМЕ КОНЬЯКСКОГО ЯРУСА В КРЫМУ

(Представлено академиком АН УССР В. Г. Бондарчуком)

Резюме

В статье приводится литологическая и палеонтологическая характеристика коньякских отложений Крыма и рассматриваются условия их залегания.

Отсутствие характерных верхнеконьякских ископаемых и наличие размыва между коньякскими и сантонскими отложениями в обнаженной части Крыма позволяют считать, что отложения верхнеконьякского подъяруса в Горном Крыму отсутствуют. Наличие их можно предполагать лишь в наиболее погруженных частях равнинного Крыма.

ON THE VOLUME OF THE KONIAKIAN STAGE IN THE CRIMEA

(Presented by V. G. Bondarchuk, Member Academy of Sciences, Ukrainian SSR)

Summary

This paper presents the lithological and paleontological characteristics of the Koniakian deposits of the Crimea and discusses their bedding conditions.

The absence of typical Upper Koniakian fossils and the presence of a break between the Koniakian and Santonian deposits in the exposed part of the Crimea indicate that there are no Upper Koniakian substage deposits in mountainous Crimea. Their presence may be assumed only in the most subsided parts of level Crimea.

К. М. ЗАРУЦЬКИЙ

РЕЛЬЄФ ЛОЖА ДОАНТРОПОГЕНОВОГО ОСАДОЧНОГО ПОКРИВУ ПРАВОБЕРЕЖЖЯ СЕРЕДЬНОГО ПРИДНІПРОВ'Я

(Представив академік АН УРСР В. Г. Бондарчук)

Вивченню рельєфу поверхні кристалічних порід Українського кристалічного щита присвячені численні праці [1—9].

Опрацювання автором статті даних більше як 2,5 тис. свердловин і відслонень, зібраних в результаті геолого-розшукових, геолого-зйомочних і тематичних досліджень, дозволили не лише уточнити висновки попередніх досліджень, а й вперше скласти досить детальну палеогеоморфологічну карту ложа доантропогенових відкладів Середнього Придніпров'я.

За характером рельєфу поховане ложе доантропогенового осадочного покриву являє собою понижену хвилясту, головним чином денудаційну, рівнину. Найбільші абсолютні відмітки поверхні цієї рівнини досягають на південному заході 240—257 м, в центральній частині — 140—160 м, на сході — 120—140 м. Мінімальні відмітки поверхні ложа (200—500 м нижче рівня моря) приурочені до схилів щита і до тектонічних западин (рисунок).

Давній похований вододіл проходить хвилястою лінією майже в широтному напрямку на 40—80 км південніше від сучасного вододілу Дніпра, з одного боку, та Півд. Бугу, Інгула та Інгульця — з другого, і приурочений до ряду розрізнених підвищень. Найбільша височина розташована в районі Ново-Українки — Витязівки. Вона являє собою два грядоподібні останці, видовжені в широтному напрямку і мають абсолютні відмітки 250—257 м.

На північ від давнього вододілу, знижуючись в напрямку Дніпровсько-Донецької западини, знаходиться Шполянсько-Олександрійська похила рівнина. Її північно-східна межа проводиться по ізогіпсі +60 м; за південну править давній вододіл.

Рельєф цієї рівнини досить складний; тут встановлене чергування пасмоподібних межиріч, на поверхні яких спостерігаються численні останці, та видовжених, відкритих в один бік, в субмеридіональному напрямку, понижень — давніх долин. Тут же чітко виражені замкнуті западини округлої або овальної форми: Болтишська і Ротмістрівська.